

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

TARTALOM:

Egyesületi élet: Választmányi ülés. — Az erdélyrészi méhészegylet Kosuth irodalmi-alapja. *Wieder József*, főtitkár. — Mit gyűjtenek a méhek? *Sötér Kálmán*. — Mérések és méretek. *Neumann Samu*. — Párhuzam a rajoztató és mézeltető rendszer között. I. *Csiki János* — Válasz *Metzger E. urnak*. *Bálint Sándor*. — A méhesből. *Wieder József*, főtitkár. — Vegyesek.

E folyóiratot az egylet rendes és körli tagjai a tagsági díjért kapják. Rendes tag évenként 2 frtot (4 korona), körli tag 1 frtot (2 korona) fizet.

KOLOZSVÁR, 1894.

AZ EGYLET TULAJDONA

GÁMÁN J. ÖRÖK. KÖNYVNYOMDÁJA.

Minden gazdaságban nélkülözhetlen Tejoltó-kivonat. 1 kiló 1 fnt 20 kr.

G E R G E L Y F E R E N C Z

kertészgazdasági kellékek legnagyobb raktára,
a „THANATON“ biztos rovar-irtószer egyedüli raktára,
Kolozsvrát, főtér 21. sz., saját ház.

Ajánl a n. é. gazdaközönség részére

legfrissebb gazdasági- és veteménymagvakat,

melyekről kívánatra árjegyzéket szívesen küld.

Azurin Peronospora ellen	1 kiló	1.80
Creolin Pearson-féle	1 kiló	1.85
Carbolsav vegytiszta fehér, jegeczes	1 kiló	2.—
Carbolsav nyers, 30% hordó számra	100 kiló	18.—
Carbolineum legjobb faj, hordó számra	100 kiló	18.—
Carbolsavas mész piros	100 kiló	15.—
Chlormész 100 fokos	100 kiló	18.—
Csodasó (Sal Glauberi)	100 kiló	8.—
Gépolaj pugliai, hordó számra	100 kiló	44.—
Gépolaj amerikai, hordó számra	100 kiló	20.—
Hernyóenyv Hitz-féle	1 kiló	—40
Higanykenőcs	1 kiló	2.50
Kénkövirág	100 kiló	18.—
Kékkő I.	100 kiló	30.—
Keserűsó, hordó számra	100 kiló	8.—
Koosikenőcs, sárga vagy fekete	100 kiló	8.—
Kátrány, fekete, hordó számra	100 kiló	6.—
Maró szóda (Aetznatron) 100 fokos	100 kiló	22.—
Naphtalin	1 kiló	—40
Oltóviasz, saját gyártmányu	1 kiló	1.50
Oltóviasz, Katona-féle kecskeméti	1 doboz	—50
Oltóviasz, Pichler-féle	1 doboz	—60
Patkányméreg	1 rud	—50
Petroleum amerikai, hordó számra	100 kiló	20.50
Petroleum brassói I., hordó számra	100 kiló	18.50
Portland cement, hordó számra	100 kiló	3.50
Román cement (Hydraul mész)	100 kiló	2.—
Repezeolaj tisztított, hordó számra	100 kiló	42.—
Salicylsav jegeczes	1 kiló	10.—
Salicylnatron	1 kiló	10.—
Tejoltó-kivonat, Maager-féle	1 kiló	1.20
Thanaton	1 doboz	1.10
Vaselin, sárga 1 kiló 1 fnt, fehér	1 kiló	1.40

Olajba tört festékek, lakkok, firneiss főraktára.

3—6 **Legkeresettebb fűszerkereskedés.**

Vidéki megrendelések azonnal eszközölteknk.

Méhészeti Közlöny

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez czimzendők:

Kolozsvár, Bástya-uteza, 9. szám.

Reclamatik-, hirdetésekre vonatkozó megkeresések, valamint a pénzküldemények: **Gebhardt Döme** egyleti pénztárnokhoz intézendők Kolozsvárra.

Rendes tagok 2 frt (4 korona), küri tagok 1 frt (2 korona) tagsági díjért a „Méhészeti Közlöny“-t is kapják.
Hirdetés díja: garmond soronként 8 kr. (16 fillér). Egy egész oldal: 3 frt (6 korona). Fél oldal: 1 frt 50 kr. (3 korona).
Egyleti tagok, éves és féléves hirdetőik 30% leengedésben részesülnek.

A kéziratokat nem adjuk vissza.

Egyesületi élet.

Választmányi ülés.

Egyletünk folyó évi márczius hó 31-én rendes estélyt tartott, Turcsányi Gyula I. alelnök elnöklete alatt. Jelen voltak: Zágoni József II. alelnök. Wieder József főtitkár, Gebhardt Döme, pénztárnok; Biró Gyula, dr. Bálint Sándor, választmányi tagok, Tordai Samu alapító tag és Budai József előadó.

Előadó tagtársunka méhek átlakolásáról értekezett.

Az átlakolást csak akkor ajánlja, ha az illető méhész a családok létszámát már többé emelni nem óhajtja. Ellenkező esetben hátróztatottan káros az átlakolás, a mennyiben a parasztkas, kupos alakjánál fogva sokkal jobban koncentrálja a meleget, tehát a költségre előnyösebb. Gondozást vajmi keveset szükségel s daczára ennek 1—2 rajat évenként ad.

Arra a kérdésre, hogy mikor hajtandó végre az átlakolás: előadó tagtárs az első raj kijövele utáni 21-ik napot ajánlja két okból és pedig: 1. azért, mert ekkor már fiasítás a kasban nincs, 2. azért, mert minden kivonult raj egy jó adag mézet vivén el, nagyon

kevés méz marad a lépekben, következőleg fiasítás semmi, mézben pedig csekély a veszteség.

Az átlakolás, Abend-féle nyílt dobolással eszközendő. A műtét végrehajtása idején álcázott kasossal helyettesítendő az átlakolás alatt levő kas. Az átdobolás végeztével kerti ollóval kettévágandó a parasztkas s az ilyenformán származott két teknőből könnyűséggel szabadíthatók ki az egyes lépek és vágatók keretekbe. A keretekbe helyezett lépek keresztbe átkötendőek s 2—3 nap mulva átvizsgálandók. Önként következik, hogy az ez alkalommal észlelt eltérések, rendelleneségek, helyre hozandók. Végre az átlakolt család a régi helyére teendő s a kas álcázandó. Wieder tagtárs az átlakolást az első raj után 2—3 nap mulva ajánlja végrehajtani, azért, mert akkor 1. rendszerint még csak fedett anyaházak vannak a kasban, melyekből — miután a további szaporulatról a méhészt már eleve lemondott — csak egyre van szükség s az könnyen megmenthető, kevés óvatosság mellett; 2. azért, mert az akkor átlakolt család ez évben nem rajzik és végre 3. azért, mert az ily családok rendszerint bő felesleget szoktak adni. E mellett, természetesen, elesik a 2., 3. stb. rajok befogásának és elhelyezésének szükségessége. Igaz, hogy a keretbe vágás folytán egy pár száz fiasítás áldozatul esik, de ez a mennyiség is redukálható, ha nem fél, hanem egész keretekbe lakolunk át (természetesen földig épített kast értek.) Turcsányi Gyula I. alelnök 11 családot lakolt át, mindannyit félkeretekbe, de nem tapasztalt visszaesést a megsemmisített fiasítás miatt. A Wieder által ajánlott időt szivesebben elfogadja. Zágoni József II. alelnök az átlakolást akkor ajánlja, mikor sípolnak az anyák. Az ülés azonban ettől az ajánlattól eltekint, azért, mivel 1. rendszerint több sípoló anya van egy kasban, 2. mivel a terméketlen anyák féltékenységök és fürgeségök miatt csak nehezen láthatók meg a kivonuló méhtömeg között és végre 3. azért, mivel több anya kerülhet az átlakolt családdal az új kasba s ezek, vagy kölcsönösen egymásra törnek s egymást megsemmisítik, vagy kirajzanak.

Az értekezletet ad hoc választmányi gyűlés követte, melyen elnöklő alelnök minden más egyleti élettől eltekintve, a legnagyobb magyar halála felett nyilvánítandó őszinte részvét kifejezését tűzi ki megbeszélés tárgyává.

Rövid szavakban ecseteli ama halhatatlan érdemeket, melyeket

Kossuth Lajos a közgazdaság terén is szerzett. Az ő kezdeményezése folytán indult meg minden nagyobb közérdekű mozgalom. A méhészet, mint a mezőgazdaságnak egyik ága, szintén csak a szabadabb aera alatt indult felvirágzásnak. Nem maradhat el azért egyletünk — ugymond — a többi egyleteknek sorából, midőn ezek ápril hó 1-én fájdmuknak közösen adnak kifejezést.

Szebb alkalmat egyletünk nem is találhatott volna arra, hogy gyászlobogót szerezzen be. Megszenteli ezt Kossuth iránt érzett általános hódolatunk. Kéri azért a választmányi gyűlésnek jóváhagyását a tett intézkedések költségeire nézve.

A gyászlobogóhoz szükséges szövetet alelnök neje Turcsányi Gyuláné megvevén, annak elkészítésére vállalkozott is.

A választmány a jelentést helyeslőleg veszi tudomásul, a költségeket utalványozza, s Turcsányi Gyuláné öngyászlatának pedig szives fáradozásáért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

Midőn ezzel a jelenlevők mind megígérik a gyászünnepélyen való részvételt s gyülekezés helyéül az Erd. Gazd. Egylet helyisége megállapított.

Ápril 27-én tartott választmányi ülésen elnökölt: *Turcsányi Gyula*, jelen voltak: *Wieder József* főtitkár, *Gebhardt Döme* pénztárnok, *Bodor László*, Dr. *Bálint S.*, *Kovács*, *Csiki J.*

Az ülés főtárgya volt a magyar országos Gazdasági Egyesület átirata, melylyel meghívja egyesületünket a milleniumi gazdasági kiállítását előkészítő bizottság május 9-én Budapesten tartandó ülésére. A választmány elhatározta, hogy a gyűlésre *Turcsányi*, *Bodor* és *Wieder* személyében megbízottakat küld, s egyszersmind sajnálkozását fejezi ki a megkereső egyletnek, hogy az első értekezletre nem kapta az állítólag elküldött meghívót.

Alelnök jelenti, hogy Szamosujvárt aug. 18., 19. és 20-án tartandó vándorgyűlésre a meghívók szétküldését megkezdte az elnökség; s a választmány elhatározta, hogy a vándorgyűlésre a társegyleteket is meghívja.

Főtitkár jelenti, hogy a Kossuth Irodalmi alapra 59 frt 50 kr. van aláírva, a befolyt összeg pedig takarékpénztárba helyeztetett. Ebből 25 frt az indítványt tevő tagtárs adománya. A választmány abban állapodott meg, hogy a gyűjtést tovább folytatja, egyszers-

mind gyűjtő bizottságot jelöl ki s elhatározta azt is, hogy az alap kamatai mindaddig tőkésítettni fognak, míg az alap annyira nő, hogy egy bizonyos mennyiségű kamat tőkésítése mellett és évente legalább 20 frt fordítható a kijelölt méhészeti irodalmi czélokra.

Wieder József.

főtitkár.

Az erdélyrészi méhészegylet Kossuth Irodalmi alapja.

Halhatatlan emlékü nagy hazánfia Kossuth Lajos nevére egyeletünk központi tagjai a méhészeti irodalom előmozdítása, illetve jutalmazására, a Csiki J. János tagtárs indítványára, alapot létesítettek.

Az alap kamatai a választmány által meghatározandó arányban méhészeti irodalmi munkák díjazására fognak fordíttatni.

Tekintve ez alap nemes czélját, tisztelettel bátorkodom felkérni egyeletünk mindazon t. tagjait, kik a méhészeti irodalom előbbvitelét üdvösnek és szükségesnek tartják, kegyes adományaikkal a Kossuth-alapot gyarapítani méltóztatnának.

Pénzküldeményeket kérem az »Erdélyrészi Méhészegylet elnökségéhez Kolozsvárt« czimezni.

Kolozsvárt, 1894 ápril hó 27-én.

Wieder József,

egyl. főtitkár.

Mit gyűjtenek a méhek?

(Két közl.)

Tekintetes szerkesztő úr! Csiki János ur — mint a Méh. Közl. 893. éf. 11. sz. 287. lapján ** alatt mondja — nem érti, miért tartom lehetetlennek, hogy a méhek maguk választják ki a nektárból a felesleges vizet; nos hát én sem értem, hogyan tartja ő ezt lehetségesnek?

Ha azonban mi nem értjük egymást, hogyan értene meg bennünket a t. olvasó közönség, különösen pedig hogyan tanulna valamit az általunk elmondottakból, a melyeknek célja pedig bizonyára ez.

Elhatároztam tehát, hogy előadom részletesen, miért nem tartom én valószínűnek ezt és egyáltalán azt, hogy a begyűjtött

nektárt bármi tekintetből újból magukhoz vennék és feldolgoznák a méhek, úgy, a mint a »Méh és világá«-ban meg van írva; Csiki ur pedig szíves lesz saját álláspontját megokolni, így majd tanul valamit az olvasó közönség, minden esetre pedig elfogadhatja azt a nézetet, a melyet megokoltabbnak talál.

A régiek úgy vélekedtek, hogy a méhek mindazt, a mi csak háztartásukban feltalálható, még magzatjaikat is, készen találják a természetben, csak be kell azokat hordaniok; jelenleg azonban tudjuk, hogy ez tévedés, mert a méhek felét sem kapják készen a soknak, a miket lakásukban felhalmozva találunk, és gyűjtenek több mindenfélét, a minek ott nyoma sincsen.

Már hogy a viaszt. tápanyálat nem készen gyűjtik, főntebb láttuk, sőt sokan vitatják, hogy a méznek is csak nyers anyagát, mint a víztől csupán édeses ize által különböző folyadékot — nektárt — szedik fel, a melyet aztán a sejtekből újra magukhoz vevén, mézgyomraikban oly változásokon mennek keresztül, hogy midőn visszateszik azt a sejtekbe, a méznek színével, ízével és sűrűségével bír, vagyis, hogy a nektárt külön munka útján sűritik be, tisztázzák és érlelik mézzé.

És e nézetet oly tekintélyes tudósok és méhismerők tanusítják,¹ hogy szinte hajlandók volnánk azt magunk is elhinni.

Ha azonban számot vetünk a viszonyokkal, megokoltabbnak fogják találni a John Márton orvosdoktor által már a XVII-ik században felvetett² és szintén sok nagy tekintélyű természettudós és méhtenyésző által elfogadott ama nézetet, mely szerint a gyűjtött

¹ Igy Swammerdamm: Bibel d. Natur 151. lap; Vürby u. Spence: Einleitung i. d. Entomologie Bd. IV. 137. lap; Die Zoologie gemeinfastlich dargestellt v. Aggattiz, Gould u. Perty. Th. II. 268. lap; Dr. Büchner: Aus d. Geistesleben d. Thiere. III. Aufl. 287. lap; Christ: Anweisung z. Bzucht. 1809, 37. lap; B. Ehrenfels: Die Bienezucht 1829, 51 és 76—79. lap. Klopffleisch u. Kürschner: Die Biene u. d. Bzucht 1836, 123. lap; Blume után Viebeg Bztg 860 éf. 221. lap; O. Rothe Korbbienezucht III. Aufl. 207. lap; Mehring Bztg 863 éf. 172. lap; Oettel: Klaus IV. Aufl. 64 és 79—80 lap; Dathe: Lehrbuch d. Bienezucht IV. Aufl. 28. lap; H. Meixner: Die Bienezucht. Esslingen 17—18 lap; R. Molin: Das Leben etc. d. Hgbiene 1880 27 lap; Májer Károly: A méhek természetrajza 1884 35. lap; M. Pauly: Der Honig u. s. praktische Verwertung 1890 36. lap; Baist Bztg 892 éf. 64—65 lap; sőt maga Dzierzon is: Bienenfreund 1854 66. lap; Bztg 1863 éf. 3. lap; 872 éf. 297 lap és 892 éf. 25—26 lap.

² Ein neu Bienenbüchel II. Ausg. Freyburg 1691 50. lap.

elpárolgás gyorsaságától függ; ha igen sűrű volt, már 5—6 nap mulva peccsételni kezdik ezt, míg a ritkásnak bepeccsételésével, — különösen őszi felé, ha már az idő is hűvös és az elpárolgás lassan halad, — hetekig késnek, néha már be sem peccsételik azt.

Hogy pedig a higan összegyűjtött nektár csakugyan nagymérvű elpárolgásnak van kitéve, meggyőződhetünk róla, ha bő mézelés alkalmával a kaptárokat reggel és este megmérlegeljük, mert a nap közben gyarapodott suly már az első éjjel $\frac{1}{4}$ ⁶, sőt $\frac{1}{3}$ részszel is megapad,⁷ a mi egyszersmind hiteles bizonyítéka annak is, hogy a víz csakugyan elpárolog, mert éjszaka a sulyvesztéség más módon be nem következhetnék.

Minél több szabad vizet tartalmazott a nektár, annál többet veszít sulyából; ha igen sűrű volt, — mint például 1889-ben az akáczirágzás alkalmával — a sulyvesztéség igen csekély és így van ez őszi felé, midőn a méz már besűrűsödött, általában.⁸

Mindez természetes, mert az erősen szellőztetett kaptárakból a párakkal telített meleg levegő eltávolítván, a helyébe toluló friss lég, a szerint, a mint hőmérséklete emelkedik, újból és újból telíti magát a folyton képződő párakkal, és ez így tart mindaddig, míg a nektár szabad viktartalmának legnagyobb részét el nem veszti.⁹

Mások által előzőleg tett hasonló kísérletek után,¹⁰ ujabban Schönfeld is, hig czukoroldatot hordatván fel a méhek által, egy megtöltött lépet sodronyszövettel védve helyezett el a kaptárban és 7 nap mulva kiürítvén azt, dr. Planta, ki a belőle kivont czukoroldatot megvizsgálta, viktartalmát csupán 270⁰/₀-al találta magasabbnak, mint azét, a melyet ez alatt többszörösen áthelyezhettek és be is peccsételtek a méhek, a mi természetes, mert a felület változása az elpárolgást is gyorsítja, ugyannyira, hogy ennek tekintetbe vételével dr. Planta azt a vizmennységet, melyet a méhek maguk választhattak volna ki, 0-ra becsüli.¹¹

⁶ Baist Bztg 871 évf. 191. l.

⁷ Gundelach: Naturgeschichte 1842 34. l. és Büdenbender Bztg 871. éf. 15. l.

⁸ Dr. Erlenmayer u. Planta: Bztg 879 évf. 2—6. l.

⁹ A kisebb társaságban és a földben lakó vadméhek méze soha sem sűrűsödik be annyira, mint a mézelő méheké; l. dr. Dönhoff: Bztg 860 évf. 77—78. l., — természetesen, mert nem fejtenek ki oly meleget, mint a mézelő méhek és a föld alatt az elpárolgás is lassabb.

¹⁰ Dr. Dönhoff: Bztg 860 évf. 78. l. és Berlepsch: Die Biene III. Aufl. 123. l.

¹¹ Bztg 892 évf. 39—42. l.

nektárt nem veszik újabb feldolgozás alá a méhek, hanem a különbségek, melyek a kész méz és nektár között vannak, egyedül onnan erednek, hogy a lakás melegebb légkörében vıztartalmának nagy része elpárologván, a ritkás nektár töményebb halmazállapotba jut; a vegyi folyamatok pedig, melyek a méhek nyálával való érintkezés következtében már a felszedés alkalmával megindultak, a kedvező viszonyok között önként folynak tovább és végződnek be, szóval, hogy a nektárnak mézzé érlelése a méheknek csak passiv hozzájárulásával történik.³

Némelyek szerint a nektár felesleges vıztartalmát már a felszedés alkalmával kiválasztják és hazatértükben elfecskendezik a méhek;⁴ a mit azonban röviden csalódásnak nyilváníthatunk, mert köztudomásúlag a frissen gyűjtött méz oly ritka, hogy alig különbözik a cukros vıztől, ugyannyira, hogy ha a készített lépeket a függélyes irányból oldalt hajlítjuk, már kicsordul a sejtekből; Dr. Erlenmayr és Planta pedig a friss mébzen 93,40% viaszt találtak,⁵ a miből kétségtelen, hogy a nektárt ugy szállítják be a méhek, a mint a virágokból gyűjtötték, tehát felesleges vıztartalmának a kaptárban kell megapadnia, az pedig, a mit az illető megfigyelők a méhektől elhullani láttak, csak ürülékük lehetett.

E mellett tanuskodik már az is, hogy a méhek nem pecsételik be azonnal a begyűjtött nektárt, hanem rövidebb, vagy hosszabb ideig valamire látszanak várakozni, a mi, hogy van más, mint a besűrűsödés, vagyis a felesleges vız elpárolgása, bizonyosra vehetjük abból is, hogy a késcdelem teljesen a nektár minőségétől és az

³ Így: Abbe Boissier: Observations sur l'origine du miel. Nismes 1763. Thorley: *Μελισσολογία*, — német ford.: Untersuchung d. Nat. Ord. und Reg-art. d. Bienen. Göttingen 1765. 163. lap, — újabban: Gundelach: Naturgesch. 1842. 34. lap; Soubeiran: Compt. rend. 1849. Juillet 28; Jähne Bztg 849. évf. 190—191. lap; Vegytani Képek Johnston után. Csengery A. 1857. I. köt. 190. l.; dr. Dönhoff: Bztg 855 évf. 166. lap, 860 évf. 78. lap és 872 évf. 297. lap; Schmied u. Kleine: Leitfaden ect. 1865 37. lap; Kleine: Die Biene u. i. Zucht, II. Aufl. 52. l.; Büdenbender: Bztg 871. éf. 14—15. l.; L. Huber: Bztg 876 éf. 126—128. l.; Berlepsch. Die Biene. III. Aufl. 122—123. l.; dr. Assmusz: Bztg. 877 évf. 92—96. lap; báró Ambrózy B.: A magyar méh 883 évf. 4. l.; ugyanígy Kramer, valamint Schönfeld és dr. Planta Bztg 892. évf. 39—42. l.

⁴ Rauschenfels: Bztg 879 évf. 52. lap; dr. M. Girard: Les abeilles 1878. 189. lap és Dzierzon is Bztg. 892. évf. 25—26. l.

⁵ Bztg 879 évf. 2. l.

Nem szükséges tehát, hogy a nektár, vagy más édes nedvek felesleges vztartalmát dialyzis után válasszák ki a méhek, sőt nem is valószínű, hogy a csekélyebb fajsúlyú viz ezen az uton szűrődnek ki a rovar súlyosabb nedvei közé; az pedig, hogy mint nádcukor-oldat, tehát súlyosabb folyadék szűrődjék ki,¹² éppen nem is képzelhető, egyrészt, mert a nektár sok nádcukrot tartalmaz, a mi, ha a vízzel együtt kiszűrődnek, igen keveset gyűjtenének a méhek, másrészt mi történnék a kiszűrődött nádcukorral a szervezetben?¹³ mert: hogy az, alkotó részeire felbomolván, felhasználhatnák, arra gondolni sem lehet. Ha ily idegen anyagok jutnának szkbodon a hasüregbe, a méheknek is éppen úgy el kellene pusztulniok, mint minden állatnak és magának az embernek is.¹⁴

Hogy pedig ki sem is választják a méhek a nádcukrot, tanúsítja az, hogy oldatából, csekély súlyvesztéssel, a mit saját táplálkozásukra használnak fel, tényleg vizet produkálnak. És a kiválasztott vízzel mi történnék a szervezetben? mert hogy különösen déli játékok alkalmával izzadnak vagy ürítenék ki azt a méhek,¹⁵ annak semmi alapja nincsen, minthogy oly időszakban is átszanak, midőn mézük egészen be van cukrosodva, ellenkezőleg pedig akkor leggyengébb a játék, mikor leggazdagabban mézelenek a méhek.

Végre is pedig: ha a vizet csakugyan ezen az uton választanák ki a méhek, érthetetlen maradna, miért várokoznak a bepeeséssel és hogy miért indul erjedésnek a méz, ha elébb vesszük el azt, mintsem a méhek pecsételni kezdték volna.

A John-féle nézet tehát, legalább annyiban, hogy a hig nektár elpárolgás után is besűrűdhet és be is sűrűsödik, szilárd alappal bír.

A mi tehát a terhes munkára utalhatná a méheket, hogy a nektárt még egyszer magukhoz véve, mézzé dolgozzák fel, csak az lehetne, hogy azt megtisztítsák, nádcukor tartalmát invertálják, vagy valamit javítsanak rajta, a mi azonban, a mint alább fogjuk látni, fölösleges volna, sőt nem is valószínű, mert ez annyi dolgot adna nekik, és a munkások oly tekintélyes részét foglalná el, hogy

¹² Neumann S. Méh. Közl. 893 évf. 102—103. l.

¹³ L. előbbi jegyzetet.

¹⁴ L. Sötér K. Méh. Közl. 893 évf. 185—187. l.

¹⁵ Igy Baist: Bztg 871 évf. 190—191. l.

midőn már csaknem minden működésük kikutatattak és ugyyszólván legtitkosabb családi ügyeik is nyilvánosságra kerültek, a lehetetlenséggel volna határos, hogy ezeken a munkálatokon, a melyek pedig, tekintve a nagymennyiségű mézet, a mi egy-egy családnál évente forgalomba jön, alattomban meg sem is történhetnének, soha senki által rajta ne érettek volna, még abban az esetben is, ha azok éjszaka történének,¹⁶ a mi pedig ki van zárva, mert habár sokszor eltűnik is reggelre a méz onnét, a hol azt este láttuk,¹⁷ bizonyos az, hogy a napközben gyűjtött készletek éjszaka helyeiket rendszeresen nem változtatják,¹⁸ és például, ha a mézkamra éjjel lehül, a méhek visszahuzódván a fészekbe, elhagyják a mézkamrát, a nélkül, hogy a benne letett mézet érintenék,¹⁹ általában pedig éjjel csak annyi mézet találunk a méhek gyomrában, a mennyi éppen táplálkozásukra szükséges, sőt alapos kétséget támaszt az ellen már az is, hogy a napközben gyűjtött nektár gyakran oly nagy mennyiségű, hogy az ilyenkor számukban is megfogyott méhek nem is bírnák azt egy-két rövid éjen át feldolgozni.²⁰

Meg nem állhat továbbá az a feltevés sem, mintha a méhek olyankor foglalkoznának a nektár feldolgozásával, midőn az alkalmatlan időjárás a külső munkálatokat meg nem engedi,²¹ vagy mikor a türehetlen hőség elől menekülve, kifeküsznek lakásuk elé,²² mert eltekintve attól, hogy háztartásuk sokkal bölcsebben van berendezve, semhogy bármiféle szükséges munkálatok esetleges viszonyoktól függhetnének, tény az, hogy a lakáson belül vagy kívül veszteglő méheknél igen kevés méz van; és mi történék a nek-

¹⁶ Cserni P.: Az okos méhes gazda. 21. lap. Oettel Klaus IV. Aufl. 62. és 69. l. I. G. Beszler: Illustr. Lehrbuch d. Bzucht. 1887. 32. l. Illustr. Handbuch d. Bzucht v. M. Felgenstreu u. I. Witzgall. 1888. 36. lap, ugy Tony Kellen: Bilder u. Skizzen. 1890 82. l.

¹⁷ Spitzner: Korbienenzucht. III. Aufl. 70. lap és Baist: Bztg 882 évf. 242. l. Különösen gyakori eset ez a fészek környékén.

¹⁸ Dr. Dönhoff: Bztg 856 évf. 218. l.

¹⁹ Saját tapasztalatom és Huber szerint is a hátsó lépekbe lerakott méz heteken át érintetlen marad. L. Bztg 976 évf. 127. l.

²⁰ L. Huber: Bztg 876 évf. 126.—128. l.

²¹ Igy Riem u. Werner: Der prakt. Bienenvater. 1798. 37. l.

²² Igy Ehrenfels: Die Bienenzucht. 1829 53. lap; Kirsten: Vollst. Wörterbuch d. Bienenkunde u. Bzucht. II. Aufl. 79. és 234. lap, valamint: Katechismus etc. 1852 71. lap és Oettel Klaus IV. Aufl. 62. l.

tárral, ha az idő állandóan jó s a méhek nyakrafőre gyűjtenek, vagy mi történék azokban a kaptárokban, a melyekből ki nem fekszenek a méhek?

De meg kell akadnunk annál a kérdésnél is, hogy minemű méhek foglalkoznak hát a nektár feldolgozásával, mert az odahaza tartozkodók, nem számítván a legijjabbakat, a melyek még semmit sem dolgoznak, kivétel nélkül viasztermeléssel, építkezéssel, vagy a fiasítás élelmezésével levén elfoglalva, a méz tisztázásával egyidejűleg nem foglalkozhatnak, a gyűjtő méhek pedig még kevésbé tehetik azt feladatukká, mert, a mint másként nem is képzelhető, üres gyomorral röpködnek ki.²³

Végre ellene mond e kombinációnak maga a méhek szervezete is, mert, a mint a boncztni részről tudjuk, az előgyomorban semmiféle nedvek vagy szervek nem találtnak, a melyek vegyi hatásokat gyakorolhatnának a nektárra, vagy általában annak feldolgozását foganatosíthatnák,²⁴ az emésztő gyomorban pedig, a mint némelyek képzelik,²⁵ azért nem történhetnék ilyesmi, mert folytonosan az emésztés különböző stadiumán álló gyomorpip van benne,²⁶ a mivel a nektárnok vegyülnie nem szabad.

A mi azonban a legfontosabb és egymagában is elegendő e nézet megdöntésére, az: hogy a nádcukor inversiója és általában a nektár mézzé változása bekövetkezik a méheknek minden további aktiv közreműködése nélkül.

Sötér Kálmán.

(Vége köv.)

---

²³ Megállapította ezt már Hunter, I. dr. E. Bevan: Die Honigbiene. Aus d. Engl. Stuttgart. 1828 241. lap és megerősítik Dzierzon: Bienenfreund. 1854 65—66. lap, valamint dr. Leuckart: Bztg 855 évf. 207. l.

²⁴ L. Boncztni rész. III. 8. Dr. Dönhoff elfogván a nektárral megrakodott méheket, midőn $\frac{3}{4}$ óra múlva felbonczolta őket, a nektárt változatlanul találta a mézgyomorban. Bztg 856 évf. 218. l.

²⁵ Így dr. Kraucher: Die dreierlei Bienenwesen. 1884 27. lap és D. Timm, a ki plane azt képzei, hogy a nektárnak az emésztésen is keresztül kell csnie. L. Die Biene ect. II. Aufl. 6. l.

²⁶ L. dr. Dönhoff: Bztg 855 évf. 287—288. lap és 860 évf. 54. l.

A mérések és méretek a méhészetben.

I.

Midőn e czim alatt némely vizsgálataimról s ezekkel rokon tárgyú, idegen vizsgálatok adatairól is a Méh. Közl. f. é. 1. számában nyilatkoztam s a hol a mások által nyilvánosságra hozott adatokat s állításokat felemlítettem, az illető kútforrásokra is hivatkoztam, nem is sejtettem, hogy még az is megtörténhessék, hogy olyan valaki is találkozzék, a ki a megnevezett kútforrások tekintetbevétele nélkül egyszerűen rám foghassa, hogy *valótlanságot mondok és tudatosan tévedek*. Miután azonban ez a szokatlan dolog, a Méh. Közl. f. é. 3. sz. 91. és 97. l. még s megtörtént: kénytelen vagyok ennek ellenében a száraz adatok eltagadhatatlan tanuságára még bővebben is reá utalni, egyébiránt pedig e különör eljárás érdemleges meg-bírálását a józan felfogású olvasóra bízni.

A német régi, nagy térfogatu s nagy keretű kaptárakra vonatkozólag s főképpen az eredeti Berlepsch-félékre nézve ugyan nem ismeretlen előttem, hogy Günther azt mondja,¹ hogy Berlepsch 1853-ban elkészült pavillonja 11" = 29 cm. belső szélességű kaptáraiban 5 egymás fölötti sorban 10—10, összesen tehát 50 keret volt, melyek 6' = 16 cmnyi külső magassággal bírtak; de azután azt is mondja ott, hogy Berlepsch ezt nem találván czélszerűnek, a kereteket később 8" = 21 cmnyi magasaknak készíttette s a keretsorokat 5-ről 3-ra apasztotta. — Ezen méretek akkor tényleg rhénusi vagyis porosz hüvelykmérték szerint voltak megállapítva. — Berlepsch 1860-ban megjelent «Die Biene und die Bienenzucht in honigarmen Gegenden» czimű munkájában közölt kaptárméretek pedig (az eredeti rhénusi hüvelykmértéket kikerekített métermértékben is kifejezve) a következők: a kaptár belvilágának szélessége 11" = 29 cm, mélysége 18·25" = 48 cm, magassága pedig 29' = 75·8 cm, mely utóbb alólról fölfelé a következőkből állott elő:

¹ Günther, Praktischer Ratgeber zum Betriebe einträglicher Bienenzucht. 3. Aufl. p. 33—34.

A fenékfók magassága	2·25' =	6·0 cm.
az előlötti és a keretek alatti átjáró rész magassága	0·50'' =	1·4 cm.
az alsó s az ezen álló középső keretsor együttes magassága	16·00'' =	42·0 cm.
a középső s a felső keretsor közötti rész magassága	0·50'' =	1·4 cm.
a felső keretsor magassága	8·00'' =	21·0 cm.
s az e fölötti rész magassága	1·75'' =	4·0 cm.
Összesen	29·00'' =	75·8 cm.

Berlepsch fentt említett művében e hüvelykmértékek — *miért?* az nincs megmondva — már nem rhénusi, hanem száz hüvelykeknek vannak jelezve, melyek a rhénusiaknál 2·5 mm-rel kisebbek.

A középső s a felső keretsorokra $\frac{1}{4}$ ' = 6·5 cm. vastag fedődeszkák voltak közvetlenül a keretekre felrakva. A kaptár fenekén a fenékfók télen nyílásával felfelé volt betolva, tavasszal kihúzták, a télen át beléhullott, megczukrosodott mézizéktől, viasztörmelékektől s holt méhektől kitisztították s fenekével felfelé fordítva megint betolták. Ez minden esetre nagyon gyakorlatias berendezés volt s hogy újabb időben elhagyták, azzal a kaptár ára talán valamivel csökkent, de a kaptár fenekének kitisztítása csak megnehezítettetett. — A keretek külső szélessége volt 10·5' = 27·5 cm., minek folytán a kaptár oldalfalai s keretek oldalléczei között $\frac{1}{4}$ ' = 6—7 mmnyi rész maradt a méhek számára átjáróul.

Ezen eredeti Berlepsch-féle keretméreteket, t. i. 21 cm. magas és 27·5 cm. széles kereteket szokta Liedloff, a Lpzg. Bztg. szerkesztője azoknak ajánlani, a kik a normálméreték kicsinységéből származó panaszaikkal hozzáfordulnak, vagy lapjában a normálméretekből származó bajaikat közölve, tanácsot kérnek.

Egy másik, Németországban s Németország határain túl is elterjedt nagy kaptár az u. n. badeni egyesületi kaptár. Ennek még 1857-ben megállapított méretei, a magasságot illetőleg, megegyeznek a fentebb részletezett régi Berlepsch-félékkel, kereteinek külső magassága t. i. ugy mint a Berlepsch-féléké 21 cm.; de a kaptár belső szélessége 25·6 cm., a keret külső szélessége pedig csak 24·2 cm. Huber Lajos, a ki a badeni méhészeti egyesületnek lelke volt, azt mondja², hogy Badenben még most is ennek méretei szerint készül a legtöbb kaptár,

² Huber, Bienenzucht, 11. Aufl. p. 72.

A bécsi alsó ausztriai méhészegylet 1869—1870-ben szintén a badeni méreteket fogadta el, azon lényegtelen eltéréssel, hogy a kaptár belvilágának szélességét nem 25·6 cm.-ben, hanem kerek 25 cm.-ben fogadta el, minek folytán a keret is megfelelően keskenyebb³ s igen sokan ma is használják, s mit abból is látni, hogy p. o. a Rotschütz-féle méhészeti műhelyekben pergetőket is ily méretek szerint készítenek. A magamé is ilyen s benne 42 cm. magas és 32 cm. széles mézet is lehet pergetni.

Midőn Berlepsch fentemlitett művét kiadta, már nem méhészkedett, mert 1858-ban öccsre megnősülvén, felhagyott mind a mezőgazdasággal, mint a méhészkedéssel s elköltözött Gothába, innen pedig Koburgba s végre Münchenbe. — Günther, mint maga írja,⁴ még katonai korában méhészkedett 10' = 26 cm. széles kaptárakban s miután 1858-ban a katonaságtól való elbocsáttatását megkapta, megvevén a Berlepsch-féle méhest, melyben 11" = 29 cm. belső szélességű kaptárak állottak; 1865-ben pedig átköltözvén Gisperslebekbe, itt megint még egy 24 fiókos pavillont vett, melyben a kaptárak csak 9" = 23·5 cm. belső szélességűek voltak. Ezek folytán rendelkezett ott 9", 10" és 11" vagyis 23·5, 26 és 29 cmnyi belső szélességű kaptárokkal, melyek között a 23·5 cm. szélesek találta a leggyakoribbaknak.

Günther maga azt írja,⁵ hogy szegény sorsu szülék gyermeke lévén, magasabb iskolai kiképzetésben nem részesülhetett, hanem csak egy derék falusi tanító oktatásával kellett beérnie. Günther e szerint csak saját iparkodásának s életrealóságának köszöni ismereteit és sikereit, de azért jeles és nagyon gyakorlatias méhészt, a ki célját mindig szem előtt tartja; azonban az 1888-ban elhunyt Huber Lajos sem volt kevésbé jeles, ámbar valamivel több tudományos képzettséggel bíró, tapasztalt és céltudatos méhészt s még is a kaptárak nagyságát illetőleg, tekintettel a vidékek gazdagabb vagy szegényebb mézélésére, Güntherrel homlokegyenest ellenkező

³ Pfalz, Die Entwicklungsgeschichte der Bienenzucht in Niederrösterreich p. 47.

⁴ Günther, Über die Weite der Bienenwohnungen. Lpzg. Btztg. 1891. No. 6. p. 115—118.

⁵ Günther, Praktischer Ratgeber zum Betriebe einträglicher Bienenzucht, első kiadásának előszavában.

nézetben volt. Mig t. i. Günther azt mondja,⁶ hogy mézszegény vidéken (mely alatt rendszeren azt értik, a hol a jó tavaszin s kora nyárin kívül késő nyári és őszi kiadó mezelő idény nincsen) legtöbbnyire nem kell oly nagy kaptár, mint a mézgazdag vidéken, — Huber azt állította,⁷ hogy éppen a kiadó késő nyári s őszi mézelés nélküli vidéken — hol a korai viránynak csak rövid ideig tartó mézelését kell a lehető legjobban s leggyorsabban kihasználni — szükséges nagy térfogatu kaptárakat használni; mert csak sok fiatal ivadékkal kitelelt méhcsalád fejlődhetik már kora tavasszal a kellő nagy népességre, melynek segítségével a dús korai mézelést a kellő sikerrel lehet kiaknázni. Én Huber nézetét tartom a helyesebbnek.

Günther még azt is mondja: a méhlek czélszerűsége tekintében főfontosságu a kaptár *nagysága, alakja és belső berendezése, a többi — a melegtartóságon kívül — mind mellékes dolog*⁸ és tovább azt, hogy *a méhlek ne legyen tulságosan bő*, de azt hiszem, mindenki beláthatja, hogy a méhlek nagysága és bősége csak viszonyos fogalmak, mert nagy népességű méhcsaládnak lehet kicsiny és szűk az a kaptár, mely kis népességűnek nagyon is nagy és bő. Ezért szükséges a kaptár nagyságát s bőségét a benne elhelyezendő méhcsalád népességéhez arányítani. Ott, a hol a közönséges szalma kasokból vett 1 — 2 kgrammnyi családot vagy eresztett rajt akarunk elhelyezni, ezen nagyságu népesség a mérvadó. Másutt pedig, a hol méhgazdasági célból az éppen említett közönséges népesség nagyságát két vagy háromszorta nagyobbra nevelni s jövőre is ily nagyobb népességi fokon rendszeren fentartani és ugyan ennyiszor nagyobb rajokat nyerni kívánunk, hogy a beálló, de csak rövid ideig tartó, kiadó mézhordást lehető legjobban kiaknázhassuk, a kaptár nagyságát, a célbavett nagyobb népességhez képest kell arányosan nagyobbra megszabni s azután is e célnak megfelelően elrendezni s oly módon kezelni, hogy a benne elhelyezett méhcsalád népessége évről-évre jókor a kellő nagyságot elérje. Ez pedig főképen a czélszerű s különösen fiatal termékeny anyával való beteleléstől függ.

⁶ Günther, Über die Weite der Bienenwohnungen. Lpzg. Bztg. 1891. No. 6. 116. és Die Wabengrösse und Einfluss derselben auf die Überwinterung. Lpz. Bztg. 1894. No. 1. p. 10.

⁷ Huber, Bienenzucht, 11. Aufl. pag. 63.

⁸ Günther, Praktischer Ratgeber zum Betriebe cinträglicher Bienenzucht, p. 25 és p. 29.

Ugyan ilyen szempont alá esik azon méhészeti tantétel is, a mely szerint a *szűk kaptárak czélszerűbbek a telelésre*, mert állítólag jobban tartják össze a meleget! Hogy ez is csak viszonyos értelemben igaz, kitűnik abból, hogy a telelő méhcsomónak külső méhrétege erős téli hidegben megdermed, megderesedik s megfagy, ha a mindig többé kevésbé hővezető s azért a kihülésnek kitett külfalakhoz nagyon közel ül, melyeken a méhek leheletéből származó nedvesség leverődik s nagyon hideg időjáráskor nem ritkán jéggé is válik. E miatt okvetlenül szükséges, hogy a kaptár belsejében a telelő méhcsomó külrétege s a kaptár külfalai között mindig a méhcsomó nagyságával arányosan vastag felmelegedett levegőréteg foglaljon helyet, mely a csomó külrétegében ülő méheket körülfolyva, a meghűléstől megvédje.

Hogy kis népességű családokat s rajokat nem érdemes külön kaptárba helyezni, annál kevésbbé nagy és tágas kaptárakban tartani, az elég gyakran olvasható, mert nem képesek még csak a telelő eleségre való mézet s virágpórt is behordani s a betelelésig a kellő mennyiségű fiasítást nevelni, annál kevésbbé a télen át szükséges meleget a kaptárban fentartani, minek folytán, ha esetleg szerencsésen ki is telcnek, tavasszal lassan s nehezen fejlődnek s erősödnek meg. Sőt hiába van az ilyen népszegény családnak jó termékeny anyja is, ha nincs meg a fiasítás gondozására szükséges mennyiségű ápoló méh. Ily körülmények között a legjobb fiatal anya sem fiasíthat elég szaporán. Ha közönséges (1—2 kgrmnyi) méhcsaládot vagy rajt oly kaptárba helyezünk; mely p. o. 2—3-szor akkora nép számára van készítve s berendezve, ez annak aránylag tulságosan nagy lesz s a méhcsalád ugyanoly nehézségekkel lesz kénytelen megküzdeni, mint p. o. egy $\frac{1}{2}$ kgrmnyi nép a közönségesen 1—2 kgrnyi méhcsalád befogadására való szabályszerű kis méretű kaptárban, melyre nézve azt mondják, hogy nem érdemes arra, hogy külön kaptárban helyezzük el.

Naumann Samu.

Párhuzam a rajoztató és mézeltető rendszer között.

II.

Az elmondottakból könnyen megérthető, hogy a mézeltetési rendszernél, ha sikert akarunk elérni, nem szabad a méhcsalád né-

peességét és fiasítását a rajzó-képességig emelni. A mézelésre szánt család népességének 30 ezeren nem szabad felül emelkedni; evvel a népességgel szemben a fiasítás nem lehet több 27,000-nél, mert ha több, felül emelkedik az 50 ezere s a rajzási vágy nemsokára beáll. Egyáltalán úgy kell intézni a népszaporulatot, hogy mikor az 50 ezeret már-már lépné túl, a fiasítás legyen kevés, vagy rajzásra alkalmatlan időre essék, a mikor már saját magát redukálja. Az esetleg kiépített anyabölcsők még nem hátráltatók a mézeltetési rendszernél, sőt igyekezetre buzdítók; csak oda ne jusson a népesség, hogy teljes rajzási képessége tudatában az anyát az anyabölcsők bepetezésére kényszerithesse. Heti 9000 petézéssel, 27,000-ig terjedő összes fiasítással, a jó anyával bíró családot a rajzási szándéktól vissza lehet tartani, mert ennyi fiasításból hetenkint előálló nemzedéket a család fentartására irányuló és rajzási magaslatra igyekvő munkálkodás folyton felmészti.

Itt megjegyezni kívánom, hogy a rajzási hajlam a 63 ezer fiasításig az anyák milyensége szerint változik. A kitünő nagy petezésű anyák mindig több néppel rajoznak, mint az elgyengült, vagy hibás anyák. Mig a felette kitünő petezésű anyákkal 60—70 ezer népség, 60—63 ezer fiasításon alól rajzásra nem kész a család, addig a gyenge petezésű anyákkal 40—50 ezer nép és 32 ezer fiasítással rajzik, habár a tovább munkálkodásra bő tér is kínálkozik. Különben a rajzási képességben a különböző vidékek, országok és méhfajok szerint is kisebb-nagyobb eltérések vannak, a melyet az illető méhész van hivatva megítélni.

A mézeltetési rendszerre igen fontos, sőt még fontosabb, mint a rajoztató rendszerre, hogy vidékünk természetéhez viszonyítva kitünő anyákat tartsunk; mert csak ilyen anyákkal dolgoztathatunk mézre nagy népséget, a nélkül, hogy rajzásra gondolnának. Erre saját tapasztalataim tettek figyelmessé és vizsgálataim mindig igazolták. Ezért mondom, hogy az anya petezés képességének magaslatánál kezdődik a rajzási törekvés és eddig terjed a szorgalom.

Eme előzmények után vonjuk meg a párhuzamot a rajoztató és mézeltető rendszer között példákkal. A méhek fejlődési menetének, munka erejének illusztrálására álljanak itt a következő táblázatos kimutatások, mind a rajoztató, mind a mézeltetési rendszerre vonatkozólag. Hogy a méhek fejlődési viszonya, rajzási és mézelési

képességre emelkedése élesen legyen feltüntetve, 3 példát vettem fel márczius hó 1-én, u. m. A) 5000, B) 10,000 és C) 20,000 népséggel, egyaránt kitünő anyákkal. A méhek fejlődése alapjául a sóvidéki (Korond vidéke) méhészeti viszonyok vannak felvéve, mely kis eltérésekkel egész Erdély és egyáltalán Magyarország hegyi vidékeivel azonos.

*1000 méh gyűjt naponként 25 grammot, egy országos méretű ($1\frac{1}{2}$) keretre *3000 fiasítás van számítva, ennek megfelelő léptűzára *1000 belmunkás és ápoló méh, *6000 fiasításra 1 kiló méz.

A méhek által naponként fogyasztott méz és virágpor nem jön számításba, mint összehasonlításunkra lényegtelen kellékek.

A kaptárok mind jó melegtartók, a bennök levő tér és hő arányos a népséggel — már t. i. számításaimban. —

Számításomból még kimaradt a véletlen elhullt méhmennyiség, a mely ugyan a családok közötti arányt nem változtatja, mert az a külmunkásoknál egyenlő $\frac{1}{10}$ -ban történik, de hátráltatólag foly be a fejlődésre és mézproduktumra. Ezt hetenkint körülbelül $10\frac{1}{2}$ -ra tehetjük.

A rossz időt kiszámítani nem lehet előre, azért a hordási időszakban egyenesen jó idő van felvéve.

A mézproduktumban az igen magas eredményt a fennebbiekből mindenki saját értékére szállíthatja; fődolog a családok közötti munka-arány feltüntetése a mézproduktumban és én is ezt tartottam irányadónak az erre vonatkozó, táblázatos összeállításomban.

* Megjegyezni kívánom, hogy ezen szakaszban *-gal jelölt számokat más irányú számításoknál nem lehet határozott irányadókul venni, mert ezek csak a valószínűségnek általánosságban megfelelő számok, a családok közötti viszonylagos haladás megjelölhetése végett. Mind a naponkénti mézgyűjtés, mind a melegfejlesztő és belmunkás méhre nézve időszakonként kisebb-nagyobb eltérések vannak, ugyancsak ugyanazon méretű keretben levő fiasításra nézve is; a fiasítás táplálására felvett méz is csak hozzávetőleges. Erre vonatkozólag magam sem tehettem mérést s másoktól sem láttam. Minthogy ezen számegységek mindegyik méhcsaládnál arányosan vannak felvéve, a családoknak egymáshoz viszonyítva ezen munkához szükséges számításoknál nem változtatják.

A.) Család 5000 néppel.

Idő	Veszteség méhben	Új nemzedék	Az összes méhállomány	Heti petezés	Az összes fiastás	Ápoló és bet- munkás méh	Gyűjtő méh	g r a m m o k b a n			Jegyzet
								Gyűjt hetenként	Fiasításra fordít	Marad méze	
Márcz.											
1	—	—	5000	—	1500	2000	3000				Ezen időszak- ban a téli kész- leből él.
7	834	400	4566	700	1800	»	2566				
14	833	500	4233	800	2100	»	2233				
21	833	600	4000	900	2400	»	2000				
28	833	700	3867	900	2600	»	1867				
Ápril											
4	833	800	3834	900	2700	»	1834				Tavaszi méze- lési időszak.
11	834	900	3900	900	2700	»	1900	0371	0179	0192	
18	400	»	4400	1200	3000	»	2400	0420	0179	0241	
25	500	»	4800	»	3300	2400	»				
Máj.											
2	600	»	5100	»	3600	2600	2500	0427	0179	0248	Mézelés nincs ezen pár hét alatt.
9	700	1200	5600	»	»	»	3000	—	0179	0179	
16	800	»	6000	»	»	3000	»	—	0179	0179	
23	900	»	6300	3000	5400	»	3300	0546	0500	0046	
30	»	»	6600	»	7200	4000	2600	0511	0500	0011	Főmézelési idő- szak.
Junius											
6	»	»	6900	»	6000	»	2900	0476	0500	0024	
13	»	3000	9000	»	»	»	5000	0665	0500	0065	
20	1200	»	10800	5000	11000	4800	6000	0959	0830	0129	
27	»	»	12600	6000	14000	5600	7000	1134	1000	0134	

Idő	Veszteség méhben	Uj nemzedék	Az összes méhállomány	Heti petezés	Az összes fiasítás	Ápoló és belmunkás méh	Gyűjtő méh	grammokban			Jegyzet	
								Hyjvt hetenként	Fiasításra fordít	Marad méze		
Julius												
4	1200	3000	14400	7000	18000	7000	7400	1260	1166	0054	Főmézelési időszakban nincs mézélés	
11	»	5000	18200	9000	22000	8000	10200	1540	1500	0040		
18	»	6000	23000	»	25000	9000	14000	2114	1500	0614		
25	3000	7000	27000	3000	21000	8000	19000	—	0500	0500		
Aug. 1	»	9000	33000	2000	14000	6000	27000	—	0333	0333		
8	»	»	39000	1500	6560	3000	36000	—	0249	0249		
15	»	3000	»	1000	4500	»	»	—	0166	0166		
22	5000	2000	36000	2000	»	»	33000	3017	0333	2684	Az előbbhez felgyűjtés.	
29	6000	1500	31500	3000	6000	»	28000	2667	0500	2167		
Szept. 5	7000	1000	25500	»	8000	4000	21500	2142	0500	1642		
12	9000	2000	18500	2000	8000	3500	15000		0333	0333		
19	9000	3000	12500	—	5000	2500	10000					
26	3000	»	12500	—	2000	2000	10500					
Okt. 3	2000	2000	12500	—	—	—	12500				Összes mézészlet néppel betel. 6404 grm.	
<i>B.) Csakléd 10000 néppel.</i>												
Márcz. 1	—	—	10000	—	3000	2000	3000				Ez ideig a téli készletből él.	

Idő	Veszteség méhben	Új nemzedék	Az összes méhállomány	Heti petőzés	Az összes fiastás	Ápoló és bel- munkás méh	Gyűjtő méh	s r a m m o k b a n			Jegyzet	
								Gyűjt hetenként	Fiasításra fordít	Marad méze		
Márcz.												Ez ideig a téli készletből él.
7	1668	500	8832	2000	4500	3000	5000					
14	1666	1000	8166	2500	6000	3000	5266					
21	1666	1500	8000	»	7000	3500	4500					
28	1666	2000	8334	»	7500	3334	»					
Ápril												
4	1666	2500	9168	3000	8000	4000	5168					
11	1668	»	10000	4000	9500	»	6000					
18	500	»	12000	5000	12000	5000	7000	1134	0830	0304	Tavaszi méze- lési időszak.	
25	1000	3000	14000	6000	15000	6000	8000	1309	1000	0309		
Május												
2	1500	4000	16500	8000	19000	7000	9500	1484	1333	0151		
9	2000	5000	18500	4000	18000	7000	11500					
16	2500	6000	22000	4000	16000	6000	16000					
23	»	8000	27500	14000	22000	8000	19500	3059	2333	0726	Főmézelési időszak.	
30	»	4000	29000	17000	35000	13000	16000	3059	2830	0229		
Junius												
6	3000	4000	30000	17000	48000	17000	13000	2534	2830	0798		
13	4000	14000	40000	14000	48000	»	23000	3159	2333	0817		
20	5000	17000	52000	17000	48000	»	35000	5075	2830	2245		
27	25000				Rajzás	után						
	3000	17000	41000	—	31000	11000	30000	5250	—	5250		

Idő	Veszt ség méhben	Uj nemzedék	Az összes mehállomány	Heti petezés	Az összes fiasítás	Ápoló és bel- munkás méh	Gyűjtő méh	g r a m m o k b a n			Jegyzet	
								Gyűjt hetenként	Fiasításra fordít	Marad méze		
Julius												
4	4000	14000	51000	—	17000	7000	44000	6475	—	6475	Főmézelési idő- szak	
11	2000	17000	60000	—	—	—	66000	9559	—	9539		
18	»	—	64000	14000	14000	6000	58000	10700	2333	8367		
25	7000	—	57000	12000	26000	10000	77000	—	2000	2000	Ezen időszakban gyűjtés nincs.	
Aug.												
1	10000	—	47000	10000	36000	13000	34000	—	1666	1666	Az előbbihez mért félgűjtés.	
8	17000	14000	44000	7500	29500	11000	33000	—	1249	1249		
15	14000	12000	42000	6000	23500	9000	»	—	1000	1000		
22	17000	10000	35000	5000	18500	7000	28000	2601	0830	1771		
29	—	7500	42500	5000	16000	6500	36000	2717	0830	1887		
Szept.												
5	—	6000	48500	3000	13000	5500	43000	3454	0500	2954		
12	—	5000	53500	2000	10000	4500	49000	—	0333	0333		
19	14000	5000	44500	—	5000	3000	41500	—	—	—		
26	12000	3000	35500	—	2000	2000	33500	—	—	—		
Okt.												
3	10000	2000	27500	—	—	—	27500	—	—	—		
Van méze								33998	gram.			
10 keret lépre felépit								6250	gram. mézet.			
Marad tiszta méz								27748	gram.			

Válasz Metzger E. urnak.*

Szép dolog, ha valakinek oly határozott egyéni véleménye van történelmi dolgokban, mint Metzger úrnak. De, — mivel Dippel a lehetőségig ökmányokkal mutatja ki, hogy miért kell Jansen Jánost és Zakariást a görcső valódi fültalálójának tartanunk, mégis csak neki adunk igazat ebben a kérdésben. Vagy talán személyes információi vannak Metzger úrnak erre a tárgyra vonatkozólag?

Az »emlős halak« Metzger úrnak sajátrendszerü, de egyáltalán nem irigylendő felfedezései. Hogy a »Czethal« *emlős hal (!!)* Ejnye nó! Megérjük még, hogy emlős méhet is fedez föl Metzger ur. Ezeket az adatokat bizony semmiféle jóra való se nagyobb, sem kisebb állattanban nem találja meg, hanem igen azt, hogy a czethal az emlős állatok (mammalia) közé tartozik s így nem lehet hal (piscis) és hogy emlős halak nincsenek ezen a világon.

»Olyan mirigy, mely secretum vagy akár excretum gyanánt „sejteket választ el“, eddigelő nem ismeretes.« Hogy Metzger úr ezt komolyan veszi-e vagy nem, az az ő privát dolga. Én komolyan mondtam. A pete és ondószálacska sem nem excretum, sem nem secretum. A petefészkek¹ és a herének az a része, a mely petéket, illetve ondószálacskákat hoz létre, nem mirigyhám, hanem csirahám. Ezek tehát nem mirigyek.² A többi részökben igen is

* Lapunk áprilisi számában befejeztnek nyilvánítottuk ugyan a vitát, tekintve azonban a kérdés érdekességét, szerző kívánságára tért kellett nyitnunk visszaválaszának. (Szerk.)

¹ A magyar bonctani műnyelv érdekében jó volna, ha megbeszelnék azt a szókincsünket, a mi van s nem gyártanánk új szókat hatra-vakra. Ugy veszem ki, hogy M. ur „petecsatorna“ alatt a méhek női ivarszervének pars uterinalisát érti. Erre azonban van nekünk egy régi jó magyar szavunk: a „nádra“, a melyet bogártani irodalmunkba tudtommal helyes értelmében Sötér Kálmán vezetett be. („A méhek szüznemző képessége“, M. K. 1893. 325. lap.) Ez jobb is, helyesebb is. És annyival inkább ajánlatos ez a kifejezés ma, habár régen az emlős állatok uterusát értették is alatta, mert most az emlősök uterusát „méh“-nek szokás magyarul mondani.

² Ama régi felfogásból, hogy a petefészkek és here mirigyek ma már *csak az elnevezés* (ivarmirigy) van még *részben* használatban. Hogy mik ezek a szervek, ha nem mirigyek, annak feltegetése kívül esik e cikk keretén. Hanem azt, hogy a tudomány ilyen fontos haladásáról sincs tudomása, már csakugyan vehetné komolyan Metzger ur.

lehetnek mirigyek. A Schwann-féle sejtfajlás-elmélet régóta meg van cáfolva.

Miféle sejtmeghatározást ad? az a legkisebb szerves testecske, mely már több sejtre nem osztható: sejt. Vegyen egy darab haránt csikolt izmot, vagy egy darab idegköteget, ezeknek ugyan egyike sem osztható sejtekre azért még sem sejtek. Hogy ma mit tartunk sejtnak, csakugyan benn van minden jóra való nagyobb állattani tankönyvben.

A sejtprotoplasma- és sejtmagról, meg tojássárgájáról és fehérjéről mondott hasonlatnál nem kellett volna annyi nagynevű zoologust mystificatióval vádolni, vagy ha teszi, oda kellett volna írni a hely pontos megjelölését: hol mondják a Metzger úr citálta buvárok azt a badarságot.

Hogy a tojás sárgája termékenyítés után 2, 4 részre bomlik, szintén csak az »emlős halak« országában lehetséges. Valószínűleg a Griffmadarak tojása fejlődik így.

A karyokinesis nem az a tan, a minék Metzger úr mondja; mert mindennemű és rendű sejtek oszolhatnak s oszlanak is karyokinetikus uton. Ez tehát a sejtoszlás (általában véve) egyikféleségének egyik neve.

Most pedig lássuk, mekkora az a híres »szegénységi bizonyítvány«?

Szükséges mindenekelőtt tisztába jönnünk a Metzger úr elméletének lényegével.

Szerinte az anyaméh himnős, mert van receptaculum seminise (megtáska). Hát a többi insectumok, a melyeknél szintén van ondó-tartó, mind himnősök?

Szerinte a recept. sem.-ben jönnek létre a herék termelte ondószálcáknál százszeres kisebb »életébresztők«; de azért a nagyobb fajta ondószálcákra is szükség van, mert ezek termékenyítik a nőtényt, a kicsinyek a herévé fejlődő pectéket. Ez a kétféle himsejt keverve fordul elő az anya recept. sem.-ében. Hozzá a kicsi sejtek »nem bírnak mozgással«. Mikor az anya bizonyos ingerült állapotba jön, Metzger úr szerint, a recept. sem. elzárul s csak a kis sejtek juthatnak ki.

Ezen kijelentések alapján én a következő kérdéseket intéztem Metzger úrhoz, melyekre azonban a válaszszal mindaddig adós maradt.

Mi a hasonlóság és különbség a kétféle ondósejt között? Nagyon jó volna a nagyságbeli különbséget mikromilliméter értékben kifejezni.

Hogy jönnek létre a kis ondósejtek?

Hogy szaporodnak a herétől átvett nagy ondósejtek az anyának recept. sem.-ében?

Metzger ur szerint nem helyes, hogy az ondó csak folyadék-ból és ondószálacskákból áll. — Miből áll még egyébből is?

Ujra a »csirahám« sejtekre oszlik. Hát az előtt miből állott, hogy csak ivarérett állatnál oszlik sejtekre?

A Metzger úr elmékedését követve, kérdem, hogy mikor az anyaméh abba a sajátságos ingerült állapotba jut s elzárja a recept, sem. nyílását, hogy akadályozza meg, hogy vagy egy nagyobb ondószálacska — mert hiszen ezek is kifelé igyekeznek, ez lévén a rendeltetésök — oda ne tolkodjék, s ha már most ez a hirtelen összehuzásakor a kivezető csőnek ott reked, mégis kiférnek mellette a kicsi ondósejtek?

Mit ért szümölcsalaku edény alatt?

Hogy történik a kis ondósejtek átalakulása a mikropylében?

Hogy történik a kis ondósejtek által a pete megtermékenyítése?

Mindaddig, míg ezekre a kérdésekre kielégítő választ nem kapok, csak philosophálás utján kigondolt hypothesiseknek tartom a Metzger úr »uj tanának« mondásait. Ugy tudom különben, hogy Leuckart R. is ilyenféle nézetten van a Metzger úr »uj tanát« illetőleg. Megcáfolásuk ez időszertint már azért sem szükséges, mert így, a mint oda vannak vetve ezek a mondások, minden valószínű bizonyíték híján, nincs mit megcáfolni bennök.

Remélem, hogy a »nyálhártya sejt alakban leválik«, »a sejtmagból kinőnek s végre a sejttől elválnak« t. i. az ondószálcsák (így a herében), az »anyaméh magtáskájában a nagy petezés alkal-mával a sejtek a nyálmirigyből (sic!) nem is válnak el, hanem az ondószálak a *nyálhártyából, mely a magtáskát kibeleli*, kinőnek« stb.-féle mondásokat csak nem kívánja bizonyítéknak feltüntetni. Mert hiszen, a mért Metzger úr mind csupa ilyen értelmetlen szólamokban beszél, nem következés, hogy el is higgye valaki, csak azért, mert nincs bennök értelem.

Nem is az »új tanban« foglalt mondásokat cáfolgattam. hanem a Metzger úr minden zoologiai ismeretet nélkülöző más állításait. Hogy más magyarázatot adjak helyettök, arra ez időszerint semmi szükség, mert hiszen, a mint a feltett kérdésekből látható, a dolog lényegét illetőleg még mindig a legnagyobb tájékozatlanságban hagyott minket Metzger úr.

Mindaddig tehát, a míg a feltett kérdésekre kielégítő választ nem ad Metzger úr, s a míg az adandó, megérthető magyarázatok részéről illetéktelen megtámadásban részesülnének, a nekem kiállított szegénységi bizonyítványt legyen szives megtartani.

Bálint Sándor dr.

A méhesből.

Jelige : Sok raj,
Méhésznek baj.

Működési tervét a méhész e hóban állapítsa meg véglegesen, t. i. hogy mely családdal akar rajzásra, építésre, vagy mézelésre dolgoztatni.

Rajzásra erős családokat kell választani, 2 éves vagy idősebb anyákkal. Építésre : közepes családokat tavalyi késői (julius, augusztus, szeptemberi) anyákkal. Mézelésre : tavalyi anyákkal bíró oly családokat, melyek költőtere (két alsó keretsor) a lehetőségig már ki van építve.

A rajzásra kiválasztott törzsek speculatív etetése e hónapban is folytatandó, kiváltképen oly napokon, melyeken ki nem röplhetnek, vagy ha szép idő mellett az éjjeli hőmérsék 6° R. (a lehető látszik) alacsonyabb. Ezek a családok a mézkamrába (természetesen rajzás előtt) fel nem bocsátandók, s rajzás utáni 8-ik napon vizsgáljuk át s az anyaházakat, egy kivételével, semmisítsük meg, hogy az utórajzás megakadályoztassék.

Az építésre kiválasztott törzseknél, mikor az ablaknál az utolsó kereten is látunk tisztító méheket munkálkodni, tehetünk be a fészek alsó és felső sorába egy-egy mülépet, de csak közvetlen az ablak mellé.* Azért nem a fásítás közé, mert kényszerítve volnának az utóbbi esetben: 1.) nagyobb területet melegíteni, 2.) a mülép nagy melegben meglágyul s a rajta átmászáló méhek súlyától megnyulik, mielőtt kiépitették volna.

* Véleményünk szerint gyorsabban és szabályosabban építik ki a mülépet, ha legalább egy kiépitett lépes kerettel fedjük, tehát nem tesszük a mülépet közvetlenül az ablak mellé. A részünkről ajánlott módon elhelyezett mülép nem nyulik meg, de kikerülhetjük ezt a bajt ugy is, ha a költőfészekben az alsó keretsorba helyezzük a mülépet, mert ott mindig alacsonyabb a hó, mint fenn. (Szerk.)

Mézelésre kiválasztott családok már e hóban a mézkamrába felbocsátandók, ha az időjárás kedvező és a költőkamrával készen vannak, a minnek jele, hogy az ablaknál levő lépeket fedik. A felbocsátás nem fedetlen fiasításos lépekkel erőszakolandó, hanem fedett lépekkel eszközzendő, azért, mert a fedett fiasítás a mézkamrában (tehát fenn) nincsen az elpusztulás veszélyének kedvezőtlen időjárás esetén annyira kitéve, mint a fedetlen fiasítás, mivel a fedett fiasításnak csak melegre van szüksége. A fiasításos lépek előtt és után mézes lépek teendők be. Ennek eszközlése alkalmával új keretekkel a költőkamra nem pótlendő, hogy ez által is arra kényszerítsük, hogy a költőkamrában szenvedett helyvesztéséget a mézkamrában legyenek kénytelenek feltalálni, illetőleg elfoglalni. A költőkamra 6—6 lépig viszszaszorítandó a főmézelés tartamára.

Főtörekvése természetesen oda kell irányuljon a méhésznek, hogy az így kezelt családok meg ne rajozzanak. Gátolni a rajzást azzal lehet, hogy koronként egy-egy fedett fiasítás helyett egy üres lép adandó be a költőkamrába. A mézkamrát azonban most már folytonosan tágitjuk, beadván egy-egy lépet, esetleg múltépet.

Az ily módon kezelt családok mindenike azonban a tőlük várt főeredmény mellett adhat mellékterményt is, p. o. az építésre szánt család adhat rajt is.

A rajok elfogadásánál azonban főleg a kezdő méhész 50%-nál többet ne fogadjon el (2 család után egy rajt).

E hóban különös gondot igényel a tartalék-lépkészlet, mely 2—3 hetenként egyszer megkénezendő.

Az aljdeszkák gondosan tisztítandók.

A mürajokat e hóban okvetlenül meg kell csinálni.

A várandó vagy készítendő mürajok kaptára elkészítendő és rendben tartandó (szellős száraz helyen).

Kezdőknek a méhészet bármely kérdésére szives felvilágosítással szolgálók levélbeni megkeresésre.

Wieder József.

Vegyések.

— *Méhészeti kiállítás Szamosujvárt.* A szamosujvári méhészkör, méhesének ünnepélyes fölszentelésére megalakult rendező bizottság keretén belül megalakult a kiállítási bizottság is. Ennek lesz feladata a Szamosujvárt rendezendő kiállítás gyakorlati kiviteléről gondoskodni. A kiállítási bizottság elnöke *Placsintár Dávid* polgármester lett; A kiállítási bizottság elnöke *Placsintár Dávid* polgármester lett; elnöke: *Bárány Lukács* plebános; titkára: *Voith Gergely*; h. titkárrá: dr. *Esztegar László*; pénztárnokká: *Esztegar Antal*; gazdává: *Páll Kristóf* választattak meg. A kiállítás részletes tevezete a jövő hónapban lesz nyilvánosságra hozva, ezuttal csupán jelezni kívánjuk, hogy a kiállítás anyagát a meztermenyek

különböző nemei, továbbá a méhészeti ipartermékek, viasztermékek, végül a méhészeti eszközök fogják képezni. Ilyenformán a gyakorlati méhészet minden oldalról be lesz mutatva, a mi kétségkívül, a méhészet terjesztésére jótékony hatással lesz. — Kívánatos lenne, hogy minél szélesebb körök érdeklődése kísérje az itju éveit élő szamosujvári méhészkör buzgó törekvéseit. Különösen a kiállítók tömeges részvétele tehetné tanulságossá és hasznossá a szamosujvári kiállítást.

Egyuttal felemlítjük, hogy az ünnepélyek rendezése céljából még a következő bizottságok alakultak meg: mintaméhes fölszen-
telési bizottság; elnöke: *Kovrig* Simon, méhészköri elnök; sorsjáték-
bizottság; elnöke: *Novák* Gerő gymn. tanári népünnepélyt rendező
bizottság; elnöke: *Nagy* Lajos; szállásoló bizottság; elnöke: *Abraham*
Zachar, vár. tanácsos; vigalmi bizottság; elnöke: *Vajna* Károly.

— **A szamosujvári méhészeti vándorgyűlés és kiállítás** iránt naponta nagyobb érdeklődés nyilvánul a méhészek körében és pedig nemcsak az erdélyi részekben, hanem a Királyhágón túl is. Örömmel értesítjük méhésztársainkat, hogy maga *Sötér* Kálmán is készségesen elfogadta meghívásaikat s megígérte, hogy felolvasást is fog tartani. A kiállításra is számosan készülnek s így legjobb reménnyel nézhetünk a vándorgyűlés és kiállítás elé, melynek sikere érdekében szamosujvári méh. körünk lelkes tagjai is oly odaadólag fáradoznak.

— **Uj méhészegylet.** Szepesmegyében megalakult a méhészegylet, melynek megalakítása iránt indított mozgalmakról annak idején hirt adtunk. Az egyesület titkára az alábbiakban ad értesítést a megalakulás örvendetes tényéről:

Tekintetes szerkesztő ur! Kiváló öröömre szolgál, hogy jelen soraimban egy nagyobb fontosságú tényről közölhetek, mely hivatva lesz Szepesmegye méhészeti történetében forduló pontot képezni. A mindnyájunk által rég óhajtott eszme: hazánk bár csak egy kis részében, együttes erővel felvirágoztatni méhészetünket és neki a megillető szerepet juttatni, végre a megvalósulás stápiumába lépett, midőn márczius hó 18-án a »Szepesmegyei méhészegyesület« megalakult. Különböző körülmények szerencsés találkozása megvalósította óhajunkat, a megértett eszme immár testet öltött és semmi akadály sincsen, hogy ifjú egyesületünk meginduljon a nehéz utra, küzdeni, győzni.

Szilárd akatattal, tette kész karokkal neki fog a nehéz munkának, midőn a kezdet természetes nehézségeinek legyőzésére indul. Czeltudatos, eltökélt szándékunk Isten segítségével felvirágoztatni Szepesmegye méhészetét s reméljük és hiszük, hogy önzetlen fáradozásunknak meg lesznek gyümölcse is majdan büszkén tekinthetünk a göröngyös utra, melyre most lépni időt és fáradozást nem kimélünk.

Bár megyénk sok százados méhészeti története szerint a méh itt mindig kedves otthon talált s rideg éghajlatunk daczára sok hű ápolóra akadt: mondanom sem kell, mennyi a teendőnk. A kor kívánalmainak megfelelőleg méhészetünket okszerű alapra állítani és kívánatos mérvben hasznosítani: erre vállalkoztak legjobbaink. — Mennyire sikerülend megközelíteni a célt, mennyi tett kerül ki erőinktől és válvett buzgóságunktól: megmutatja a közel jövő.

Ősztönszerűleg is érezzük azonban, hogy az erős támaszra gyakran lesz szükségünk; tudjuk, hogy az erősebb támogatja a gyengét, mely utóbbinak szerepére leszünk utalva sokáig. Az erdélyrészi méhészegylet dicsőségesen befutotta 12 évi pályafutását; benne felismerjük a lovagias versenytársat, ki — édes nekünk e reményünk — mint erős fél kész a gyengét támogatni és a segédkezés némely nemeiben, vagy akár csak nagybecsű tanácsbnn a kegyes jóindulatot tanusítani.

Kivánjuk és kérjük a minél barátságosabb viszony- és szoros köteléknek ápolását, hogy könnyü legyen a teher és öröm a munka.

Méltóztassék tek. szerkesztő ur ifju egyesületünket (melynek élén áll főispánunk, gróf Csáky Gyula s melynek dus tapasztalatu, közel félszázados méhészmultrn tekintő alelnöke Kail László kir. járásbíró) az erdélyrészi méhészegyletbe renges tagnak 5 évi kötelezettséggel bejelenteni. Egyidejüleg küldök e végből 3 frtot, hogy az idei »Méhészeti Közlöny« és lehetőleg a mult évit is egyesületünk svámára megkaphassuk.

Azon meggyőződéseim kifejezésével végzem soraim, hogy a t. szerkesztő ur, mint maga az erdélyrészi méhészegylet velünk érez, velünk gondol a távolságnak daczára, hogy ifju alkotásunkon való örömlünkben reményteljesen együtt találkozzunk. Ujra kérve a mindenkori becses jóindulatot és segédkezet, Lócse, 1804. á8ril 12-én Spengel Emil, egyesületi titkár.

Örömmel üdvözöljük az ifju egyesületet, melyre fontos hivatás vár s üdvözöljük a lelkes kezdeményezőket, kiknek sikerült az uj egylet megalakításával a méhészet terjesztése és fejlesztésére újabb gyupontot létesíteni. Kitartást és sikert a nemes munkához.

— *A milleniumi kiállítás.* A magyar orsz. méh. egyesület megküldte az ezredéves orsz. kiállítás mezőgazdasági csoportjának méhészeti albizottsága által készített és a kiáll. igazgatósága részéről helybenhagyott kiállítási tervvázlatot. Miután lapunk zárta után vettük, csak a jövő számban közölhetjük.

— *A „Méz apologiája“* címü kitünő munkát, melyet br. *Prónay* Albert ösmert nevü méhészeti írónk fordított magyarra, ajánljuk t. méhésztársainknak.